

Individuālā projekta „Ilgtspējīgas zivju un vēžu resursu iekšējos ūdeņos un videi draudzīgas akvakultūras pārvaldības veicināšana (Nr.LV0045 PROMIWA)” rezultātu ilgtspējas nodrošināšanas koordinācijas sanāksme.

Protokols Nr.1

Rīgā, 2010.gada 24.novembrī

Individuālā projekta „Ilgtspējīgas zivju un vēžu resursu iekšējos ūdeņos un videi draudzīgas akvakultūras pārvaldības veicināšana” (turpmāk tekstā PROMIWA projekts) rezultātu ilgtspējas nodrošināšanas koordinācijas sanāksme notiek Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” (turpmāk tekstā BIOR) konferenču zālē. Sapulce sākas plkst.10:00 un beidzās plkst.11:50. Sapulci vada BIOR direktors Rafaels Joffe.

Darba kārtība:

1. PROMIWA projekta vadošā partnera Zemkopības ministrijas pārstāves Guntas Neretnieces (Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Starptautisko lietu nodaļas vadītāja vietniece) ievadvārdi.
2. Par rezultātu ilgtspējas nodrošināšanu saistībā ar izstrādāto akvakultūras izglītības moduļu iekļaušanu akreditētu augstākās izglītības programmu struktūrā ziņo Latvijas Universitātes pārstāve Maija Balode.
3. Par rezultātu ilgtspējas nodrošināšana saistībā ar nozares speciālistu un fermeru izglītošanu akvakultūrā un izvēlēto vēžu monitoringu modeļezeros saskaņā ar novērtēšanas metodoloģiju ziņo biedrības „Latvijas vēžu un zivju audzētāju asociācija” (turpmāk LVZAA) valdes priekšsēdētājs Augusts Ārens.

4. Par rezultātu ilgtspējas nodrošināšanu saistībā ar leikšējo ūdeņu zvejas un akvakultūras sistēmas (LIAIS) izstrādi, izvēlēto zivju ezeru monitoringu modeļezeros saskaņā ar novērtēšanas metodoloģiju, ziņo BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta Informācijas un datu nodaļas vadītājs Aleksandrs Kozlovskis un leikšējo ūdeņu nodaļas laboratorijas vadītājs Jānis Birzaks.

5. Citi jautājumi.

Sanāksmē piedalās:

R.Joffe – BIOR direktors;

G.Neretniece – ZM Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Starptautisko lietu nodaļas vadītāja vietniece;

E.Dambekalne – ZM Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Starptautisko lietu nodaļas vecākā referente;

A.Ārens - biedrības „Latvijas vēžu un zivju audzētāju asociācija” valdes priekšsēdētājs;

G.Kaņejeva – projekta PROMIWA vadītāja institūtā BIOR;

M.Balode – Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes docente;

G.Korņilovs – BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta vadītājs; A.Kozlovskis – BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta Informācijas un datu nodaļas vadītājs;

J.Birzaks - BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta leikšējo ūdeņu nodaļas laboratorijas vadītājs;

A.Mitāns - BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta leikšējo ūdeņu nodaļas vadošais pētnieks

K.Abersons - BIOR Zivju resursu pētniecības departamenta leikšējo ūdeņu nodaļa

D.Mieriņa – BIOR projektu vadības nodaļas vadītāja;

Protokolē: V.Raituma - BIOR vecākais eksperts starptautiskās sadarbības un projektu jomā.

Sanāksmes gaita:

R.Joffe: atklāj pirmo projekta PROMIWA rezultātu ilgtspējas nodrošināšanas koordinācijas sanāksmi, informē par plānoto darba kārtību un aicina sākt darba kārtībā iekļauto jautājumu izskatīšanu.

Sanāksmes dalībnieki pieņem piedāvāto darba kārtību bez iebildumiem un uzsāk darbu.

1. G.Neretniece: aicina Projekta PROMIWA ilgtspējas sanāksmes uztvert gan kā atskaiti ārvalstu „donoriem”, gan arī kā iekšējās atskaites punktus pašiem projekta partneriem, lai varētu izkontrolēt naudas lietderīgu izmantošanu. Vides ministrija ir atbildīga par projekta ilgtspējas procesa procedūru kopumā, savukārt Zemkopības ministrijas loma ir dot šo uzraudzības impulsu pašiem sev.

R.Joffe: informē, ka BIOR ir visu gadu sadarbojies ar ZM un pildījis atskaišu formas, kas tā lāk tika iesniegtas Centrālā Finanšu un Līgumu aģentūru. Ir apzināta projekta pārvaldība un dokumentācija.

2.M.Balode: ziņo par izstrādāto akvakultūras izglītības moduļu iekļaušanu akreditētu augstākās izglītības programmu struktūrās. Mēģināt moduļus piemērot LU BF maģistratūras programmas līmenim – veicot to satura koncentrēšanu un apjoma samazināšanu, lai no 20 kredītpunktu kursa pārietu uz maģistratūras apmācībām piemērotāku kursa apjomu. Šajā saistībā izmantot jau esošos, akreditētos maģistratūras kursus, papildus ieviešot tikai jaunus, galvenokārt ar akvakultūras biotehnoloģijām saistītos kursus (aptuveni 2 kredītpunktu apjomā), kas studentiem dotu plašas kursu izvēles iespējas. Veiktas pārrunas ar atsevišķu moduļu autoriem, kā arī uzsākta potenciālo mācību spēku apzināšana. Nākamajā gada laikā varētu strādāt pie lekciju sagatavošanas un materiāli tehniskās bāzes sagatavošanas praktiskiem darbiem, kā arī veikt Akvakultūras kursa akreditāciju. Problēmas saistās ar naudu un mācību spēkiem, kas ir nepietiekošs, piemēram, ihtiologi. Jaunajiem maģistrantiem jāļauj pašiem izdarīt kursu izvēli, lai nebūtu viens kurss 20 kredītpunktu apjomā. Iespējams, ka būtu jāpiesaista Eiropas fondu nauda, kā, piemēram, Daugavpils Universitāte par ERAF līdzekļiem līdz 2013.gadam plāno izveidot akvakultūras laboratoriju. (atskaite pievienota pie protokola 1.pielikumā)

R.Joffe: iebilst, ka šādu laboratoriju ir ļoti dārgi ne tikai uzcelt, bet arī uzturēt, jo tāda pieredze ir Pulawy (Polija) institūtā. Ierosina sanākt kopā 2011.gada februāra beigās un tikties ar LU prorektoru, lai izrunātu jautājumus, kas saistīti ar Akvakultūras mācību kursu apzināšanu un izveidi.

G.Neretniece: ierosina uzdot jautājuma par Akvakultūras mācību kursu izveides iespēju LU Projektu nodaļai, piesaistot kādu ES programmu finansējumu.

J.Birzaks: komentē, ka pie patreizējās noslogotības nav iespējas papildu lasīt lekcijas. Pašlaik Vides ministrijai tiek lasītas lekcijas par leikšējo ūdeņu ekoloģiju, akvakultūru.

R.Joffe: komentē, ka ir jānodod zināšanas jaunajai paaudzei, lai saglabātu pēctecību un nākotnē būtu atdeves atgriezeniskā saikne. Pamats ir izveidots, to vajag piemērot lekciju ciklam.

A.Mitāns: ierosina izveidot izvēles kursu maģistrantiem.

R.Joffe: ierosina veidot Latvijas starpuniversitāšu Akvakultūras mācību kursu programmu, lai būtu iespēja apmācīt jaunus speciālistus Latvijā.

M.Balode un A.Ārens piekrīt R.Joffes ierosinājumam.

A.Mitāns: ierosina izmantot BIOR pārziņā esošās zivju audzētavas apmācību praktiskiem darbiem un meklēt iespēju piesaistīt Eiropas fondu naudu apmācību bāzes pilnveidei.

R.Joffe piekrīt J.Mitāna ierosinājumam, veidojot BIOR pārziņā esošās zivju audzētavas kā izglītības pārnese centru.

A.Ārens: piekrīt M.Balodei par atsevišķa kursu izveidi esošajās programmās. Ja LU saskata grūtības ar pašreizējiem pasniedzējiem, tad vieslektoru piesaiste no kursu programmu izstrādātājiem un citu valstu augstskolām ir risināma problēma.

M.Balode: norāda, ka ir likvidēti stundu pasniedzēji LU ar iekšējo pasniedzēju rezervi vien nepietiks. Piekrīt A.Ārena teiktajam, ka nepieciešami papildus naudas līdzekļi lietišķajai bioloģijai. Ierosina apzināt jau esošās apmācību iespējas un noteikt, kas nepieciešams. Meklēt papildu lektoros.

R.Joffe: ierosina M.Balodei izstrādāt ierosinājumus par tikšanās iespēju nākamā gada februārī. Piekrīt aktīvi iesaistīties ar iniciatīvu dalībā.

M.Balode: komentē, ka, aizņemības dēļ Eiropas projektos, pašlaik strādā tikai 0.2 slodzes LU, tāpēc ierosina no katedras izvirzīt un piesaistīt koordinēšanas darbībā LU Hidrobioloģijas katedras vadītāju Andri Andrušaiti.

3. A.Ārens: ziņo par nozares speciālistu un fermeru izglītošanu akvakultūrā un izvēlēto vēžu monitoringu modeļezeros, saskaņā ar novērtēšanas metodoloģiju. Lai nodrošinātu akvakultūras neformālās izglītības iespējas, LVZAA izveidojusi: 1) Akvakultūras izglītības, inovāciju un demonstrējumu centru (IID) ar reģionālām atbalsta centru struktūrām, 2) 7 kursu programmas, kas aptver akvakultūras pamatus, inovatīvās tehnoloģijas, akvakultūras inženieriju u.c., kā arī nodrošinās akvakultūras pamatzināšanas un inovatīvo tehnoloģiju apguvi profesionālās izglītības paaugstināšanu un mūža izglītību. LVZAA biedri iesaistījušies dalībnieku izglītošanā Aizkrauklē, Ogrē, Rēzeknē, Siguldā, Valmierā. Izglītības un konsultācijas darbību uzsākuši reģionālie centri „Grūbe-Hidro”, „Kalves”, „K3K”, „Vēži”. Lekcijas, konsultācijas, pieredzes apmaiņa vietējos un ārzemju uzņēmumos neformālās izglītības jomā veikts sadarbībā ar Lāčīša skolu. Veiktas aktivitātes Izglītības un zinātnes ministrijā, lai saglabātu akvakultūras profilu Lūznavas profesionālajā vidusskolā. Mazajos vēžu modeļezeros – Beberliņu, Dēliņa, Špogu – veikts vēžu monitorings. Vēži ir pārziemojuši un turpina attīstīties. Tālāko mazo ezeru iesaisti ekonomiskajā aprītē kavē nesakārtotība mazo ezeru ūdens un zivsaimniecisko resursu īpašumtiesībās (atskaite pievienota pie protokola 2.pielikumā).

R.Joffe: jautā par apsaimniekošanas līgumiem.

J.Birzaks: komentē, ka Zivsaimniecības likumdošana ir nesakārtota attiecībā pret mazajiem ezeriem. Zvejniecības likums ir pretrunā ar Civillikumu, sistēmai ir nepieciešams audits, jo tā ir pārāk birokrātiska. Ūdeņus nomāt nav izdevīgi. LVZAA ir jārosina minētā jautājuma izskatīšanu ministrijai.

G.Neretniece: jautā, kas ir darīts lietas labā, jo minētais jautājums bija skatīts 2010.gada 27.janvāra sanāksmē. Ir jāuzraksta vēstule ZM Zivsaimniecības departamentam, iesaistot arī Tieslietu ministriju, norādot konkrētās pretrunas un ierosinājumus. Akcentē, ka atkal tiek risināts tas pats jautājums.

A.Ārens: atbild, ka nav atbildīgs par likumdošanas nesakārtotību mazo ezeru ūdens un bioresursu apsaimniekošanā, bet var uzņemties iniciatīvu, rosinot ZM sakārtot šo jautājumu.

R.Joffe: jautā, vai LVZAA var sagatavot šādu vēstuli ZM. G.Neretniece piekrīt R.Joffes teiktajam, ka tas ir sabiedriskas organizācijas, šajā gadījumā LVZAA, atbildībā – nākt klajā ar iniciatīvu, kur apvienotu vairākas institūcijas.

Diskusija starp J.Birzaku, A.Mitānu, R.Joffi, G.Neretnieci, A.Ārenu par to, vai LVZAA ir jābūt šādas vēstules iniciatorei.

G.Korņilovs: norāda, ka 27.janvāra sanāksmē jau tika runāts par likumdošanas pretrunām, kas traucē akvakultūras attīstību mazajiem ezeriem, un jautā, kāpēc nekas nav darīts no ministrijas puses.

G.Neretniece: komentē vēstules adresēšanu ar ierosinājumiem izmaiņām.

Diskusija par to, vai pietiks ar vienu vēstuli Zemkopības ministrijai.

R.Joffe: piekrīt G.Neretniecei par vēstules adresēšanu ZM. BIOR var atbalstīt LVZAA.

A.Mitāns: jautā vai brošūru, autors Jakobs Bregnballe „Ievads modernās, videi draudzīgās un augstražīgās slēgtās zivju audzēšanas sistēmās”, kas ir tulkota latviešu valodā un pašlaik glabājas elektroniskā failā, ir iespējams izdot.

G.Kaņejeva: komentē, ka minētajam autoram ir izdota arī 2.daļa grāmatai, kas drīzumā būs pieejama Eiropas interneta saitās.

R.Joffe: vienojas par minētās tulkotās brošūras pārsūtīšanu uz D.Mieriņas e-pastu. Piebilst, ka lūgs LAD un Zivsaimniecības fonda atbalstu naudas līdzekļu ziņā, lai sekmētu brošūras izdošanu.

4. A.Kozlovskis ziņo par iekšējo ūdeņu zvejas un akvakultūras sistēmas (LIAIS) izstrādi un ieviešanu. LIAIS prototips tika nodots 2009.gada beigās, instalēts un konfigurēts 2010.gada sākumā. Datu bāzē tika ievietoti sekojoši vēsturiskie dati: kopsavilkuma dati par nozveju iekšējos ūdeņos 2004.-2008.g. – 6126 ieraksti; kopsavilkuma dati par zivju ielaišanu iekšējos ūdeņos 2004.-2008.g.-427 ieraksti; kopsavilkuma dati par makšķerēšanas lomiem iekšējos ūdeņos 2004.-2008.g.-2693 ieraksti; zivju mazuļu ielaišanas akti iekšējos ūdeņos 2008.2009.g. – 76 ieraksti; zvejas un makšķerēšanas licences 2008.-2009.g. – 144 ieraksti; saimnieciskās darbības subjekti – 2076 ieraksti; ūdenstilpes – 5687 ieraksti. LIAIS datu bāzes pilnveidošanai

2010.gada sadarbībā ar datu bāzes izstrādātāju SIA „SWH sets” tika veikti vairāki funkcionāli un strukturāli uzlabojumi: 1. Uzlaboti un papildināti klasifikatori „Subjekti”, „Zivju sugas”, „Zvejas rīki”, „Produkcijas veidi”, „Zivju vecums”; 2. Novērstas tehniskas kļūdas zvejas žurnālu un zivju mazuļu ielaišanas aktu datu ievadīšanas procedūras optimizēšanai; 3. Novērstas tehniskas kļūdas standarta atskaišu ģenerēšanā un izveidotas atskaišu grupas un formas; 4. Tiek plānots turpināt sadarbību ar SIA „SWH sets” pie LIAIS procedūru optimizēšanas; 5. No 2011.gada sākuma tiks izsākta aktuālās zvejas un zivju mazuļu ielaišanas aktu informācijas ievadīšana, kā arī būs iespējama ārējo lietotāju piekļuve; 6. Datu bāzes pilnvērtīgai izmantošanai un uzturēšanai nepieciešami līdzekļi līdz 15-20% gadā no sistēmas izstrādes izmaksām. Galvenais uzdevums ir nodrošināt aktualizēto informāciju, lai var to lietot. (atskaite pievienota pie protokola 3.pielikumā).

R.Joffe: lūdz precizēt, cik daudz ir nepieciešami naudas līdzekļi sistēmas uzturēšanai, jo tas būs jārealizē par saviem līdzekļiem, tātad savu naudas un cilvēku resursu ietvaros.

A.Kozlovskis: komentē, ka ZM kļūdaini par gadu neiedalīja naudu sistēmas uzturēšanai, tāpēc jāvienojas ar ministriju par uzturēšanas izdevumiem.

R.Joffe: komentē, ka sarunām jābūt individuālām. Ir jārūnā ar Zivsaimniecības departamentu, bet lielu cerību nav. Mēģināsim sistēmu uzturēt paši savu iespēju robežās, izdalot pašas nepieciešamākās lietas, kas jāuztur. Ja no minētās sistēmas ir dati, kas interesē Zivsaimniecības departamentu, tad ir iespējama saruna par papildus naudas līdzekļu piešķiršanu.

G.Neretniece: jautā, vai LIAIS sistēmas galalietotāji ir paredzēti LAD un PVD?

A.Kozlovskis: atbild, ka galvenie galalietotāji ir ZM un BIOR, pārējie var tikt atrunāti. PVD ir atsūtījis pieprasījumu, bet tas nav konkrēts.

R.Joffe: komentē, ka ir jāatjauno sarunas, jāapzina stāvoklis, ko varam un cik lielā apmērā uzturēt uz doto brīdi, bet reāli produktu izmanto Zivsaimniecības departaments.

J.Birzaks ziņo par izvēlēto zivju ezeru monitoringu modeļezeros, saskaņā ar novērtēšanas metodoloģiju. Zivju ielaišana notika trīs modeļezeros – Arāja (karpa, līdaka, asaris), Dubuļu (pelede, sīga, vēdzele) un Špogu (asaris). Arāja un Dubuļu ezeros zivis tika ielaistas pavasarī (maijā) un rudenī (septembrī), savukārt Špogu ezerā tikai rudenī (septembrī). Monitoringa mērķis izriet no projekta 1.aktivitātes galvenajiem mērķiem – mazvērtīgo karpu dzimtas zivju skaita un biomasas samazināšana ezeros; plēsīgo zivju asara, līdakas, vēdzeles biomasas palielināšana; brīvo ekoloģisko nišu izmantošana, ielaižot sīgu dzimtas zivis vai karpas. Monitoringa pašreizējais rezultāts parāda, ka sīga nav aklimatizējusies un pēc aukstās ziemas izzudusi. Labi aug un vairojas mazajos ezeros pelede. Vietējo, jau ūdenstilpē esošo sugu papildus ielaišanas efektivitāti nevarēja konstatēt. Kārtējo reizi ir konstatēts fakts, ka esošās sugas, kas ūdenstilpē veiksmīgi pašatjaunojas, krājumu mākslīga papildināšana var būt bez jūtama efekta. Sīkzivju „izēšanu” varbūt iespējams panākt ar daudz lielākām plēsīgo zivju „dozām”. Sadarbībai ir jābūt abpusējai, iesaistot arī mazo ezeru saimniekus. (prezentācija pievienota pie protokola 4.pielikumā)

G.Korņilovs: jautā, ka varbūt izmaiņas nav redzamas pēc viena gada?

J.Birzaks, atbild, ka sākotnēji tika ielaistas pietiekami lielas zivis, pat 50cm un lielākas.

A.Mitāns: jautā, vai ir bijis vēl kāds jauns ielaidums ezeros?

R.Joffe: atbild, ka tas ir tikai vienreizējs pasākums un turpmākos 5 gadus ir plānots veikt monitoringu.

M.Balode: jautā, vai šajos 3 mazajos modeļezeros ir kādi ierobežojumi?

J.Birzaks: atbild noliedzīgi, bet piebilst, ka saimnieks nedrīkst gūt saimniecisku labumu no ezeru uzturēšanas.

R.Joffe: piebilst, ka tā ir bijusi prasība, lai saņemtu Eiropas fondu finansējumu.

G.Neretniece: jautā, vai ar ezeru saimniekiem ir noslēgti 5 gadu apsaimniekošanas plāni un kas darīts šajā jomā?

J.Birzaks: atbild noliedzīgi.

G.Kaņejeva: komentē, ka bija runāts par apsaimniekošanas līgumiem ar mazo modeļezeru saimniekiem, bet nebija konkrēti norādīts to nodošanas laiks. Projekta laikā tika noslēgti sadarbības līgumi.

J.Birzaks: piebilst, ka uzrakstīs ezeru ekspluatācijas noteikumus.

R.Joffe: piedāvā apskatīt kopīgi minētos līgumus un padomāt par apsaimniekošanas plāniem vēlāk.

G.Korņilovs: piedāvā, ka pašlaik tikai varam pētīt, bet 5 gadu laika gaitā izstrādāt šādus apsaimniekošanas plānus.

R.Joffe: pastāv uz to, ka apsaimniekošanas līgumi ir jānoslēdz.

M.Balode: jautā, vai ezeru īpašnieki paši veic kādu nozveju šajos ezeros?

J.Birzaks: atbild, ka mēģinot zvejot gan paši īpašnieki, gan viņu draugi.

M.Balode: jautā, kāpēc sīga neder mazajiem ezeriem?

J.Birzaks: atbild, ka sīga ir citu ūdeņu zivs. Tā neaug laikā no maija līdz septembrim. Šogad tā nepārziemoja aukstuma dēļ. Sīga neesot arī makšķernieku zivs, jo neķeras uz āķa.

G.Neretniece: nepiekrīt G.Korņilovam, ka apsaimniekošanas plāni jārada tikai piecu gadu laika gaitā. Lūdz izspriest par apsaimniekošanas plānu realizāciju, kas nepieciešams un ko grib atspoguļot šajos līgumos. Iekļaut šajos plānos arī liegumus, ja tādi nepieciešami mazo ezeru nākamo gadu pētījumiem.

J.Birzaks: komentē, ka ir vienošanās ar ezeru saimniekiem, bet saimnieki nezina savus pienākumus.

A.Mitāns: komentē, ka ezeru īpašniekiem ir saistoši Vispārējie makšķerēšanas un zivsaimniecības noteikumi.

R.Joffe: uzdod līdz nākamā gada pavasarim rakstveidā sakārtot šos jautājumus par 3 modeļezeru saimnieku pienākumiem, uzdevumiem.

5. G.Korņilovs: ierosina informēt visus projekta sadarbības partnerus par aktivitātēm, liekot informāciju mājaslapā.

G.Neretniece: ierosina G.Korņilova izteikto domu izvērst par jautājumu, jo gan monitorings, gan semināru organizēšana Latvijā attiecas uz aktivitāti „publicitāte” un par to ir jāatskaitās. Piekrīt G.Korņilova ierosinājumam par informācijas atspoguļošanu mājaslapā.

D.Mieriņa: piebilst, ka arī šis sanāksmes protokols pēc saskaņošanas ar partneriem tiks ievietots BIOR mājaslapā.

M.Balode: ierosina nākamo tikšanos februāra beigās par izglītības sistēmu saistībā ar akvakultūru rīkot sadarbībā ar LVZAA.

R.Joffe: piekrīt M.Balodes ierosinājumam. Izsaka domu, ka ir jāizvērtē esošā mācību sistēma, un piedāvājums, apzināt mācību spēkus, iespējas un iespējamās attīstības virzienus.

G.Neretniece: vēlreiz pievēršas jautājumam par nesakārtoto mazo ezeru ūdens un zivsaimniecisko resursu īpašumtiesībām un citē no š.g. 27.janvāra sanāksmes tikšanās laikā rakstītā protokola: „Ja ZM no projekta puses tiks iesniegti priekšlikumi likumdošanas izmaiņām, tad ZM izskatīs to lietderību un izmaiņu iespējas”. Lūdz vēlreiz projektā iesaistītajiem izskatīt priekšlikumus iespējamiem nepieciešamiem grozījumiem un pārsūtīt D.Mieriņai apkopšanai.

Tika nolemts no projekta apkopot J.Birzaka gala prezentāciju un pirmo ziņojumu, to apkopot un pārsūtīt D.Mieriņai.

R.Joffe: uzdod J.Birzakam atrisināt jautājumus saistītus ar mazo ezeru apsaimniekošanas plāniem. Un lūdz M.Balodi rakstiski atsūtīt protokolam nelielu ziņojumu par savu šīs dienas uzstāšanās tēmu.

Direktors

R.Joffe

Protokolēja

V.Raituma